

WWF Ελλάς
Φιλελλήνων 26
105 58 Αθήνα

Τηλ.: +30 210 331 4893
Fax: +30 210 324 7578
g.chasiotis@wwf.gr
www.wwf.gr

Αρ. Πρωτ.: 321

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2011

Αξιότιμε κύριε γ.γ.,

Το παρόν έγγραφο αποτελεί τη συμμετοχή της περιβαλλοντικής οργάνωσης WWF Ελλάς στη διαβούλευση επί του σχεδίου της Υπουργικής Απόφασης που αφορά στην κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων στις κατηγορίες του ν. 4014/2011 για την Περιβαλλοντική Αδειοδότηση. Οι θέσεις κατατίθενται με καθυστέρηση λόγω του περιοσμένου χρόνου που δόθηκε για τη δημόσια διαβούλευση για ένα τόσο σημαντικό ζήτημα.

Οι παρακάτω παρατηρήσεις αποτελούν συνέχεια προηγούμενων παρεμβάσεων της οργάνωσης σχετικά με την αναμόρφωση του συστήματος περιβαλλοντικής αδειοδότησης της χώρας, οι οποίες έχουν κατατεθεί σε προγενέστερα στάδια της διαδικασίας. Με δεδομένο ότι κάποιες από τις προηγούμενες παρατηρήσεις δεν έχουν ληφθεί υπόψη, προβληματισμοί και ανησυχίες που είχαν διατυπωθεί σχετικά με τις επιπτώσεων της κατηγοριοποίησης των έργων επιβεβαιώνονται. Η οργάνωσή μας είχε τοποθετηθεί ζητώντας το σχέδιο αυτής της Κ.Υ.Α. κατάταξης των έργων ώστε να μπορέσει να αξιολογηθεί η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης στο σύνολο της, και να μπορέσει να εξεταστεί κατά πόσο διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος.

Οι βασικές μας παρατηρήσεις για βελτιώσεις του σχεδίου Κ.Υ.Α. συνοψίζονται στα σημεία που ακολουθούν.

1. **Η κατάταξη πρέπει να εναρμονίζεται με την απαίτηση «δέουσας εκτίμησης» εντός περιοχών Natura 2000.** Αυτό είναι απαραίτητο για δύο λόγους. **Πρώτον**, η κατάταξη ενός έργου σε μία από τις κατηγορίες γίνεται με βάση το χωροταξικό κριτήριο, αν δηλαδή ένα έργο βρίσκεται εντός μιας περιοχής Natura 2000: αντιθέτως, το κριτήριο θα έπρεπε να ήταν η δυνατότητα των έργων η δραστηριοτήτων να επηρεάσουν σημαντικά μία Ζ.Ε.Π. ή έναν Τ.Κ.Σ., καθεαυτά ή από κοινού με άλλα έργα ή δραστηριότητες. Συνεπώς, στις περιπτώσεις αυτές, το κριτήριο δεν εναρμονίζεται απολύτως ούτε με την εθνική,¹ ούτε με την κοινοτική² νομοθεσία. Από την

¹ 6§1-6§2 Κοινής Υπουργικής Απόφασης 33318/3028/1998 (Β' 1289), όπως τροποποιήθηκαν από την όμοια Η.Π. 14849/853 /Ε103/2008 (Β' 645), και το 9§5 Ν. 3937/2011 (Α' 60)- 5§3.2 Κοινής Υπουργικής Απόφασης Η.Π. 33378/1807/Ε.103/2009 (Β' 1495).

² 6§3 εδ. α' Οδηγίας 92/43. Η ανάγκη «δέουσας εκτίμησης» των έργων αυτών αναφέρεται ρητά στους ερμηνευτικούς οδηγούς της Ε.Ε.: «[η] πιθανότητα σημαντικών επιπτώσεων μπορεί να προκύψει όχι μόνο από σχέδια χωροθετημένα εντός μιας προστατευόμενης περιοχής, αλλά και από σχέδια ή έργα εκτός αυτής... Γι' αυτό το λόγο, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη, τόσο στη νομοθεσία τους όσο και στην πρακτική τους, να αφήνουν περιθώρια για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 6§3 και σε αναπτυξιακές πιέσεις που προκύπτουν εκτός μίας περιοχής Natura 2000, αλλά ενδέχεται να έχουν σημαντική επίπτωση σε αυτή» [Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διαχείριση των περιοχών Natura 2000: οι διατάξεις του άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τα ενδιαιτήματα, §4.4.2]. Επίσης, επαναλαμβάνεται με σαφή και ρητό τρόπο στον πρόσφατο ερμηνευτικό οδηγό για τα έργα αιολικής ενέργειας [ΕΥ

άποψη αυτή, χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι τα «φράγματα και αναβαθμοί» και τα «έργα ταμίευσης υδάτων» [α/α 1 και 2, Παράρτημα II σχεδίου Κ.Υ.Α. «Κατάταξης Έργων και Δραστηριοτήτων»]. Δεύτερον, δεν υπάρχει τρόπος να λάβει χώρα «δέουσα εκτίμηση» για τα έργα που δεν εντάσσονται στην κατάταξη, καθώς η απαλλαγή από την περιβαλλοντική αδειοδότηση αποκλείει την εκτίμηση των συνεπειών για την περιοχή, λαμβανόμενων υπόψη των στόχων διατήρησης της τελευταίας.³ Στο ίδιο πνεύμα, η γενική απαλλαγή έργων ή δραστηριοτήτων από την υποχρεωτική εκτίμηση των επιπτώσεων στον οικείο τόπο έχει κριθεί ότι δεν είναι σύμφωνη με την κοινοτική νομοθεσία.⁴ Χαρακτηριστικά παραδείγματα έργων τα οποία απαλλάσσονται από «δέουσα εκτίμηση», με τον τρόπο αυτό, είναι η «απόληψη νερού <50000 m³/έτος σε απόσταση μικρότερη από 1000m από τη θάλασσα ή τα όρια υγροτοπικής έκτασης/λίμνης» [α/α 6, Ομάδα 2^η] και τα «κτίρια γραφείων <50000 m²» [α/α 21, Ομάδα 6^η].

2. **Η κατάταξη δεν πρέπει να εξαιρεί, ολικώς ή μερικώς, έργα ή δραστηριότητες του Παραρτήματος I της Οδηγίας 85/337.** Σύμφωνα με την κοινοτική νομολογία, τα έργα και οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να υπάγονται σε περιβαλλοντική αδειοδότηση, και δεν υπάρχει η διακριτική ευχέρεια για τον καθορισμό κριτηρίων ή ορίων δραστηριότητας.⁵ Σχετική διακριτική

Guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation, 5§3] και για την εξόρυξη ορυκτών (πλην των ενεργειακών) εντός του Δικτύου Natura 2000 [E.E., *Εξόρυξη ορυκτών (πλην των ενεργειακών) και το δίκτυο Natura 2000*, §5.3]. Επίσης, έχει αναγνωρισθεί από την νομολογία του Δ.Ε.Ε.: π.χ., C-98/2003, σκέψη 32^η [«(κ)ατά τον ορισμό των μέτρων των οποίων οι επιπτώσεις πρέπει να εκτιμώνται, η οδηγία δεν διακρίνει ανάλογα με το αν τα εν λόγω μέτρα εκτελούνται εκτός ή εντός ενός προστατευόμενου τόπου»].

³ Πρβλ. τον ερμηνευτικό οδηγό Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Διαχείριση των περιοχών Natura 2000: οι διατάξεις του άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τα ενδιαιτήματα*, §4.5.2, όπου η ανάλυση του περιεχομένου της δέουσας εκτίμησης.

⁴ C-538/09 *Επιτροπή κατά Βελγίου*, σκέψεις 42η έως 44η [«η δυνατότητα γενικής απαλλαγής ορισμένων δραστηριοτήτων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, από την υποχρεωτική εκτίμηση των επιπτώσεων στον οικείο τόπο δεν είναι δυνατό να διασφαλίσει ότι οι εν λόγω δραστηριότητες δεν θα βλάψουν την ακεραιότητα του προστατευόμενου τόπου ... Έτσι, το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους δεν μπορεί να επιτρέψει σε κράτος μέλος να θεσπίζει εθνικούς κανόνες βάσει των οποίων απαλλάσσονται γενικώς από την υποχρέωση εκτιμήσεως των επιπτώσεων στον τόπο σχέδια διευθετήσεως είτε λόγω του χαμηλού ποσού των προγραμματιζόμενων δαπανών είτε λόγω του ειδικού χαρακτήρα των οικείων τομέων δραστηριότητας ... Κατά συνέπεια, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι κράτος μέλος, κατ' εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους, δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να απαλλάσσει γενικώς και συστηματικώς από την υποχρέωση εκτιμήσεως των επιπτώσεων σε τόπους του δικτύου Natura 2000 κατηγορίες σχεδίων ή έργων ανάλογα με τον τομέα της δραστηριότητας ή την καθιέρωση συστήματος υποβολής δηλώσεων...»]. C-241/08 *Επιτροπή κατά Γαλλίας* σκέψεις 31η και 38η [«επισημαίνεται ότι, όσον αφορά το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας περί οικοτόπων, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η δυνατότητα γενικής απαλλαγής ορισμένων δραστηριοτήτων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, από την υποχρεωτική εκτίμηση των επιπτώσεων στον οικείο τόπο δεν είναι σύμφωνη προς τη διάταξη αυτή. Συγκεκριμένα, η απαλλαγή αυτή δεν είναι δυνατό να διασφαλίσει ότι οι εν λόγω δραστηριότητες δεν θα βλάψουν την ακεραιότητα του προστατευόμενου τόπου... Όσον αφορά τους γενικούς κανόνες που έχουν εφαρμογή στις εν λόγω δραστηριότητες, διαπιστώνεται ότι, μολονότι τέτοιου είδους κανόνες είναι βεβαίως δυνατό να περιορίζουν τον κίνδυνο σημαντικών ενοχλήσεων, παρά ταύτα δεν αποκλείουν πλήρως τον κίνδυνο αυτόν, εκτός αν επιβάλλουν επιτακτικά την τήρηση του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας περί οικοτόπων»].

⁵ 2§1, 4§1 και Παράρτημα I Οδηγίας 85/337· πάγια νομολογία, μεταξύ άλλων C-255/05 *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, σκέψη 52^η [«πράγματι, η εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής, η οποία εξαιρεί από την υποβολή στη διαδικασία εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον των εγκαταστάσεων αξιοποιήσεως των αποβλήτων οι οποίες emπίπτουν στις

ευχέρεια δεν απορρέει ούτε από την αναφορά της Οδηγίας 85/337 σε «βιομηχανικές» εγκαταστάσεις, η οποία δεν καθορίζει εμμέσως όρια.⁶ Σε κάθε περίπτωση, υπάρχει **μεγάλη ανάγκη διευκρίνισης του ακριβούς περιεχομένου** των έργων που περιέχονται στην κατάταξη, **καθώς υπάρχει κίνδυνος παρερμηνειών**. Με την επιφύλαξη αυτή, έργα του Παραρτήματος I της Οδηγίας 85/337 που ενδέχεται η προτεινόμενη Κ.Υ.Α. να αποκλείει μερικώς από την περιβαλλοντική αδειοδότηση είναι οι «*άλλοι πυρηνικοί αντιδραστήρες ... (εκτός από ερευνητικές μονάδες ... με ανώτατη θερμική ισχύ κάτω του 1kW)*» [Παράρτημα I(2), δεύτερο εδάφιο], οι «*μονάδες αποστείρωσης-απολύμανσης μολυσματικών υγειονομικών αποβλήτων στον χώρο παραγωγής τους*» [α/α 1 Ομάδας 4^{ης} - πρβλ. «εγκαταστάσεις διάθεσης ... για την αποτέφρωση επικίνδυνων αποβλήτων», Παράρτημα I(9)],⁷ η «*κατασκευή κυματοειδούς χαρτιού*» και χαρτιού «*για επενδύσεις τοίχων*» [α/α 74 και 77, Ομάδα 9^η - πρβλ. «βιομηχανικές εγκαταστάσεις:...β) παραγωγής χαρτιού και χαρτονιού με ημερήσια δυναμικότητα παραγωγής άνω των 200 τόνων», Παράρτημα I(18) β)].

3. **Η κατάταξη δεν πρέπει να εξαιρεί ολικώς έργα ή δραστηριότητες του Παραρτήματος II της Οδηγίας 85/337.** Σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, δεν είναι δυνατόν μία κατηγορία έργων ή δραστηριοτήτων του Παραρτήματος II (Annex II) της Οδηγίας 85/337, ή των υποδιαίρεσέων τους, να απαλλαγεί **εξ' ολοκλήρου** (χωρίς θέσπιση ορίων ή κριτηρίων) από την περιβαλλοντική

απλουστευμένες διαδικασίες ...είχε ως αποτέλεσμα την απαλλαγή της τρίτης γραμμής του αποτεφρωτή από τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ενώ η γραμμή αυτή εμπίπτει στην κατηγορία των εγκαταστάσεων διαθέσεως μη επικινδύνων αποβλήτων με αποτέφρωση ή χημική κατεργασία, με ημερήσια δυναμικότητα άνω των 100 τόνων, κατηγορία προβλεπόμενη στο παράρτημα I, σημείο 10, της οδηγίας 85/337. Ως εκ τούτου, η τρίτη γραμμή του αποτεφρωτή, πριν εγκριθεί, έπρεπε να υποβληθεί στη διαδικασία εκτίμησης των επιπτώσεών της στο περιβάλλον, δεδομένου ότι τα σχέδια έργων που εμπίπτουν στο εν λόγω παράρτημα I πρέπει να υποβληθούν σε συστηματική εκτίμηση κατ' εφαρμογήν των άρθρων 2, παράγραφος 1, 4, παράγραφοι 1, και 5 έως 10 της εν λόγω οδηγίας...»]: C-435/09 Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψεις 84^η έως 88^η [«il s'ensuit que, en application des articles 2, paragraphe 1, et 4, paragraphe 1, de la directive 85/337, et hormis les cas exceptionnels visés à l'article 2, paragraphe 3, de celle-ci, les projets qui relèvent de l'annexe I de cette directive doivent, en tant que tels, être soumis, avant d'être autorisés, à une évaluation systématique de leurs incidences sur l'environnement..Il en résulte que les États membres ne disposent d'aucune marge d'appréciation à cet égard»].

⁶ C-435/09 Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 87^η. Πρβλ., επίσης, τις ερμηνευτικές κατευθύνσεις της Ε.Ε. στο διαδίκτυο, για την οδηγία 2008/1 (ήδη, 2010/75): “Annex I Section 4 (“chemical industry”) contains no quantitative capacity thresholds but only a reference to “production on an industrial scale”. The scale of chemical manufacture can vary from a few grams of a highly specialised product to many tonnes of a bulk chemical product, yet both scales may correspond to “industrial scale” for that particular activity. If the activity is carried out for “commercial purposes”, it should be considered as production on an industrial scale, even if the material is an intermediate product and therefore not itself traded. By contrast, other activities producing chemicals exclusively for their own consumption - for example domestic, academic or laboratory activities - would not be covered” [http://ec.europa.eu/environment/air/pollutants/stationary/ippc/general_guidance.htm#5].

⁷ Σύμφωνα με την Απόφαση , η κατηγορία 18 01 [«*απόβλητα από περιγεννητική φροντίδα, διάγνωση, θεραπεία, πρόληψη ασθενειών σε ανθρώπους*»] περιλαμβάνει ορισμένα επικίνδυνα απόβλητα [π.χ., 18 01 03* «*απόβλητα των οποίων η συλλογή υπόκειται σε ειδικές απαιτήσεις σε σχέση με την πρόληψη μόλυνσης*»]. Επίσης, η σχετική νομοθεσία ορίζει τα «*Επικίνδυνα Ιατρικά Απόβλητα*» [2 Κοινής Υπουργικής Απόφασης Η.Π. 37591/2031/2003 «*Μέτρα και όροι για τη διαχείριση ιατρικών αποβλήτων από υγειονομικές μονάδες*» (B' 1419)].

αδειοδότηση.⁸ Ωστόσο, αυτό μπορεί να συμβαίνει με την προτεινόμενη κατάταξη, με δύο τρόπους. **Πρώτον**, η κατάταξη δεν πρέπει να παραλείψει εξ' ολοκλήρου έργα του Παραρτήματος II της Οδηγίας: για παράδειγμα, αυτό συμβαίνει με τα έργα «για τη χρησιμοποίηση ακαλλιέργητης γης ή ημιφυσικών περιοχών για εντατικές γεωργικές καλλιέργειες» και «οποιαδήποτε τροποποίηση ή επέκταση έργων που απαριθμούνται στο παράρτημα I ή στο παράρτημα II τα οποία έχουν ήδη εγκριθεί, εκτελεσθεί ή εκτελούνται και τα οποία μπορεί να έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (μεταβολή ή επέκταση που δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I)» [Παράρτημα II(1) α) και β)] παραλείπονται από την κατάταξη. **Δεύτερον**, ορισμένα έργα του Παραρτήματος II, αν και αναφέρονται, υποβιβάζονται στην κατηγορία B: ένα παρόμοιο παράδειγμα είναι οι «εγκαταστάσεις προεπεξεργασίας (δραστηριότητες πλύσης, λεύκανσης, μερσερισμού) ή βαφής ινών ή υφασμάτων» [Παράρτημα II(8) β)], οι οποίες, με την εξαίρεση της βαφής, ανήκουν στην κατηγορία B [α/α 44-46, 48, 52, Ομάδα 9^η].

4. **Όσον αφορά έργα ή δραστηριότητες του του Παραρτήματος II της Οδηγίας 85/33, η κατάταξη δεν πρέπει να αγνοεί τα κριτήρια του Παραρτήματος III της ίδιας Οδηγίας 85/337 (Παράρτηματος I v. 4014/2011).** Σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, δεν είναι να δυνατόν να τεθούν κριτήρια ή όρια δραστηριότητας που δεν λαμβάνουν υπόψη όλα ή μερικά από τα κριτήρια του Παραρτήματος III (Annex III) της Οδηγίας 85/337.⁹ Κατά συνέπεια, είτε η

⁸ Πάγια νομολογία - μεταξύ άλλων, C-133/1994 Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου του Βελγίου, σκέψεις 41^η-42^η [«[μ]ολονότι από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι τα κράτη μέλη μπορούν πάντοτε να εξειδικεύουν ποιοί "τύποι" σχεδίων πρέπει να υποβάλλονται σε αξιολόγηση ή να καθορίζουν τα κριτήρια και/ή τα κατώτατα όρια προκειμένου να μπορούν να προσδιορίζουν ποια από τα σχέδια πρέπει να υποβάλλονται σε αξιολόγηση, υπογραμμίζεται ότι αυτή η δυνατότητα των κρατών μελών αναγνωρίζεται εντός εκάστης των κατηγοριών του παραρτήματος II. Συγκεκριμένα, και ο ίδιος ο κοινοτικός νομοθέτης έκρινε ότι όλες οι κατηγορίες σχεδίων του παραρτήματος II μπορούν ενδεχομένως, αναλόγως των χαρακτηριστικών των σχεδίων κατά τον χρόνο της επεξεργασίας τους, να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον»]. C-435/1997 World Wildlife Fund (WWF) κ.λ.π. κατά Autonome Provinz Bozen κ.λ.π. [«τα κριτήρια και/ή τα κατώτατα όρια ...έχουν ως σκοπό τη διευκόλυνση της εκτιμήσεως των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών ενός σχεδίου, προκειμένου να προσδιορισθεί εάν πρέπει υποχρεωτικώς να υποβληθεί αυτό σε αξιολόγηση, και όχι την εκ προοιμίου εξαίρεση από την υποχρέωση αυτή, συνολικώς, ορισμένων κατηγοριών σχεδίων του παραρτήματος...»]. C-474/1999 Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου της Ισπανίας, σκέψη 30^η [«το Δικαστήριο έχει κρίνει ήδη ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της Οδηγίας δεν απονέμει στα κράτη μέλη την εξουσία να εξαιρούν συνολικώς και οριστικώς μία ή περισσότερες κατηγορίες σχεδίων που αναφέρει το παράρτημα II από την υποχρέωση εκτιμήσεως, και ότι η έννοια των «κατηγοριών» σχεδίων περιλαμβάνει όχι μόνον τις δώδεκα κύριες κατηγορίες του παραρτήματος II, αλλά και τις υποδιαίρεσεις των κατηγοριών αυτών, καθεμιάς από τις οποίες προηγείται ένα γράμμα της αλφαβήτου»].

⁹ 4§3 Οδηγίας 85/337· πάγια νομολογία, μεταξύ άλλων C-474/1999 Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Βασιλείου της Ισπανίας, σκέψη 36^η [«η επιλογή ενός τέτοιου κριτηρίου, που συναρτάται προς το ότι τα σχέδια εφαρμόζονται σε περιορισμένες ζώνες και, επιπλέον, σε αγροτικές κυρίως ζώνες της εθνικής επικράτειας, έχει ως αποτέλεσμα να εξαιρείται από την υποχρέωση εκτιμήσεως σημαντικός αριθμός σχεδίων που βρίσκεται εκτός των ζωνών αυτών και τα οποία μπορεί να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Μια τέτοια επιλογή, η οποία δεν επιτρέπει γενικά να λαμβάνονται υπόψη κριτήρια και/ή κατώτατα όρια σχετικά με τη σπουδαιότητα και τη φύση των σχεδίων, βάνει πέραν της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κράτη μέλη βάσει των άρθρων 2, παράγραφος 1, και 4, παράγραφος 2, της οδηγίας»]. C-486/2004 Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, σκέψεις 53^η έως 55^η [«(τα) κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να καθορίζουν κριτήρια και/ή κατώτατα όρια βάσει των οποίων προσδιορίζεται ποια σχέδια εμπίπτουν στο παράρτημα II της οδηγίας 85/337, για την εκτίμηση των επιπτώσεων

προεπιλογή (screening) των έργων που απαιτούν περιβαλλοντική αδειοδότηση γίνεται αποσπασματικά (case-by-case), είτε βάσει κριτηρίων και ορίων, όπως στην συγκεκριμένη περίπτωση, «το παρεχόμενο στα κράτη μέλη περιθώριο εκτιμήςεως περιορίζεται από την ...υποχρέωση υπαγωγής σε διαδικασία μελέτης των επιπτώσεων των σχεδίων που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, ιδίως λόγω της φύσεως, του μεγέθους και του τόπου εγκαταστάσεώς τους...Επομένως, κατά τον καθορισμό αυτών των κατωτάτων ορίων και/ή κριτηρίων, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνον το μέγεθος των σχεδίων, αλλά, επίσης, τη φύση και τον τόπο εγκαταστάσεώς τους».¹⁰ Από την άποψη αυτή, η κατάταξη παρουσιάζει τα παρακάτω προβλήματα:

ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/11, πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο εκτιμήςεως. Πάντως, το παρεχόμενο στα κράτη μέλη περιθώριο εκτιμήςεως περιορίζεται από την προβλεπόμενη στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής υποχρέωση υπαγωγής σε διαδικασία μελέτης των επιπτώσεων των σχεδίων που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, ιδίως λόγω της φύσεως, του μεγέθους και του τόπου εγκαταστάσεώς τους. **Επομένως, κατά τον καθορισμό αυτών των κατωτάτων ορίων και/ή κριτηρίων, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνον το μέγεθος των σχεδίων, αλλά, επίσης, τη φύση και τον τόπο εγκαταστάσεώς τους.** Επιπροσθέτως, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 4, παράγραφος 3, της οδηγίας 85/337, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη, κατά τον καθορισμό των κατωτάτων ορίων ή των κριτηρίων, τα σχετικά κριτήρια επιλογής που προβλέπει το παράρτημα III της οδηγίας αυτής. Επομένως, εθνική κανονιστική ρύθμιση, αποκλείουσα από την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, η οποία πρέπει να γίνεται πριν από την απόφαση της (των) αρμόδιας(ων) αρχής(ών) της παρέχουσας στον κύριο του έργου το δικαίωμα υλοποιήσεως του σχεδίου, τα σχέδια εγκαταστάσεων που προβαίνουν σε αξιοποίηση αποβλήτων βάσει της απλουστευμένης διαδικασίας, δεν λαμβάνει υπόψη όλα τα κριτήρια επιλογής που προσδιορίζονται στο παράρτημα III της οδηγίας 85/337. Κατά συνέπεια, το κριτήριο που επέλεξε η εθνική κανονιστική ρύθμιση, το οποίο αφορά αποκλειστικώς την εφαρμογή απλουστευμένων διαδικασιών, προκειμένου να εξαιρεθούν οι εγκαταστάσεις αξιοποιήσεως αποβλήτων οι εμπίπτουσες στο παράρτημα II, σημείο II, στοιχείο β', της οδηγίας 85/337 από την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον δεν ανταποκρίνεται στις προαναφερθείσες απαιτήσεις τις απορρέουσες από την οδηγία αυτή, **καθόσον ενδέχεται να έχει ως συνέπεια την απαλλαγή σχεδίων δυναμένων να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον λόγω του μεγέθους ή της χωροθέτησής τους, από τη μελέτη των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον»**]. C-156/2007 Salvatore Aiello κ.λπ. κατά Comune di Milano κ.λπ., σκέψεις 46^η έως 51^η [(α)ντιθέτως, όταν το κράτος μέλος επιλέγει, εν όλω ή εν μέρει, τον κατά περίπτωση καθορισμό των σχεδίων του παραρτήματος II της οδηγίας 85/337 που πρέπει να υποβάλλονται σε εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, οφείλει να φροντίσει ώστε οι αρμόδιες εθνικές αρχές να λαμβάνουν υπόψη τα διάφορα κριτήρια που απαριθμεί το παράρτημα III της οδηγίας εφόσον εμφανίζονται κατάλληλα, λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών του οικείου σχεδίου. Προς τούτο, το κράτος μέλος έχει την ευχέρεια να παραπέμψει, μέσω της εθνικής νομοθεσίας, στα κριτήρια του παραρτήματος III. Μπορεί επίσης να ενσωματώσει τα κριτήρια αυτά στη νομοθεσία του, προβλέποντας ρητά ότι οι αρμόδιες αρχές πρέπει να τα λαμβάνουν υπόψη προκειμένου να κρίνουν κατά περίπτωση αν ένα σχέδιο που εμπίπτει στο παράρτημα II της οδηγίας 85/337 πρέπει να υποβληθεί σε εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Εν πάση περιπτώσει, **όταν ένα κράτος μέλος επιλέγει αυτή τη μέθοδο, παραβαίνει τις κοινοτικές του υποχρεώσεις αν αποκλείει ρητά ή σιωπηρά ένα ή περισσότερα κριτήρια του παραρτήματος III της οδηγίας 85/337, εφόσον καθένα από αυτά μπορεί, ανάλογα με το σχέδιο που εμπίπτει στο παράρτημα II της οδηγίας, να είναι κατάλληλο προκειμένου να κριθεί αν πρέπει να οργανωθεί διαδικασία εκτιμήςεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Συγκεκριμένα, ο αποκλεισμός αυτός θα μπορούσε, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης εθνικής έννομης τάξης, είτε να αποτρέψει είτε μάλιστα να εμποδίσει την αρμόδια εθνική αρχή να λάβει υπόψη το εν λόγω κριτήριο ή κριτήρια»**]. C-66/2006 Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιρλανδίας, σκέψη 83^η.

¹⁰ C-486/2004 Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, σκέψη 53^η. Πάγια νομολογία- ομοίως C-72/1995 Kraaijeveld, σκέψη 50^η. C-332/2004, Επιτροπή κατά Ισπανίας, σκέψη 76^η. C-2/2007 Abraham κ.α., σκέψη 37^η.

- i. **Η κατάταξη χρησιμοποιεί ορισμένα μόνο από τα κριτήρια του Παραρτήματος III (Παραρτήματος I ν. 4014/2011).** Συνήθως, υπάρχει το κριτήριο της φύσης της εγκατάστασης (το οποίο ενσωματώνεται στην ονομασία του έργου) και του μεγέθους, αλλά παραλείπεται το κριτήριο του **τόπου εγκατάστασης**: για παράδειγμα, εξαιρούνται από την περιβαλλοντική αδειοδότηση, και κατατάσσονται στην κατηγορία Β χωρίς αναφορά στον τόπο εγκατάστασης, οι σταθμοί φορτηγών αυτοκινήτων για φορτοεκφόρτωση με ωφέλιμη επιφάνεια μεταξύ 800 και 10000 m² [Παράρτημα II(10) γ) «εγκαταστάσεις μεταφόρτωσης για συνδυασμένες μεταφορές, και συνδυασμένων τερματικών σταθμών»], οι χώροι υποδοχής κινητών μονάδων μεταφόρτωσης στερεών αποβλήτων [Παράρτημα II(11) β) «εγκαταστάσεις για τη διάθεση αποβλήτων (εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I)»], η αποθήκευση μη επικίνδυνων υγρών αποβλήτων σε στεγανές δεξαμενές – εργασίες διάθεσης D15, R13 [Παράρτημα II(11) β) «εγκαταστάσεις για τη διάθεση αποβλήτων (εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I)»], τα γήπεδα συνολικού αριθμού θεατών από 500 έως 3000 [Παράρτημα II(12)(ε) «θεματικά πάρκα»],¹¹ τα εμπορικά κέντρα-συγκροτήματα καταστημάτων-υπεραγορές-πολυκαταστήματα με συνολική δόμηση μεταξύ 2000 και 5000 m² [Παράρτημα II(10) β) «έργα αστικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής εμπορικών κέντρων»], η παραγωγή φαρμακευτικών παρασκευασμάτων κάτω των 30 τόννων ημερησίως [Παράρτημα II(6) β), «παρασκευή φυτοφαρμάκων και φαρμακευτικών προϊόντων»], οι χώροι συγκέντρωσης και διακίνησης παλαιών μετάλλων [Παράρτημα II(11) ε) «αποθήκευση παλαιοσιδηρών, συμπεριλαμβανομένων των άχρηστων οχημάτων»]. Σε μερικές περιπτώσεις, **εκτός από το κριτήριο του τόπου εγκατάστασης, απουσιάζει και το κριτήριο του μεγέθους**: αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, στην παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής-αρτυμάτων [Παράρτημα II(7) ε), «ζαχαροπλαστική»], η συσκευασία και τυποποίηση ειδών διατροφής «μη άλλως καθοριζόμενων» [Παράρτημα II(7) β), «κονσερβοποιΐα (racking and canning) ζωικών και φυτικών προϊόντων»], η προπαρασκευή και νηματοποίηση φυτικών, ζωικών και συνθετικών ινών [Παράρτημα II(8) β) «εγκαταστάσεις προεπεξεργασίας (δραστηριότητες πλύσης, λεύκανσης, μερσερισμού) ή βαφής ινών ή υφασμάτων»], η κατασκευή χαρτιού για επένδυση τοίχων [Παράρτημα II(8) α) «βιομηχανικές εγκαταστάσεις παραγωγής χαρτιού και χαρτονιού (εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I)»], η επεξεργασία ή παραγωγή ασφαλτούχων προϊόντων [Παράρτημα II(6) α) «επεξεργασία ενδιάμεσων προϊόντων και παρασκευή χημικών προϊόντων»], η κατασκευή κεραμικών

¹¹ Η ένταξη των γηπέδων στα θεματικά πάρκα προβλέπεται από το ερμηνευτικό έγγραφο European Commission, *Interpretation of definitions of certain project categories of annex I and II of the EIA Directive* [2008], όπου η παρατήρηση: “Sports stadia would in principle be covered by Annex II(10)(b) ‘urban development projects’. However, certain Member States may decide in their national EIA systems that sports stadia fall within the ‘theme parks’ category. Compliance with the Directive will be ensured, irrespective of which Annex II category is considered applicable, provided that such projects do not escape from the scope of application of the Directive.” []

μονωτών – άλλων μονωτικών προϊόντων [Παράρτημα II(5) στ) «παραγωγή κεραμικών ειδών με ψήσιμο»].

- ii. **Η κατάταξη παραλείπει ορισμένα από τα υπο-κριτήρια του Παραρτήματος III (Παράρτηματος I ν. 4014/2011).** Για παράδειγμα, το κριτήριο του τόπου της εγκατάστασης, εξειδικεύεται στις περισσότερες περιπτώσεις μόνο στην χωροθέτηση εντός ή εκτός περιοχών του δικτύου Natura 2000, και εντός ή εκτός σχεδίου. Έτσι, ωστόσο, αγνοείται το κριτήριο της χωροθέτησης εντός «διατηρητέ[ων] ή προστατευόμεν[ων] περιοχ[ών] βάσει της νομοθεσίας των κρατών μελών» [π.χ., του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών], και των περιοχών «στις οποίες καταστρατηγούνται ήδη τα πρότυπα για την ποιότητα του περιβάλλοντος που καθορίζει η κοινοτική νομοθεσία» [π.χ., περιοχών με σοβαρή ατμοσφαιρική ή υδατική ρύπανση],¹² μολονότι τα παραπάνω κριτήρια συμπεριλαμβάνονται στην περιγραφή της «μεθοδολογίας κατάταξης» που επισυνάπτεται στο σχέδιο Κ.Υ.Α. Φαίνεται, επίσης, ότι ορισμένα υπο-κριτήρια έχουν παραληφθεί από το σύστημα μοριοδότησης (π.χ., η «ρύπανση και οχλήσεις», ή ο «κίνδυνος ατυχημάτων»),¹³ μολονότι το σύστημα αυτό είναι ένας εύστοχος τρόπος αντιμετώπισης των απαιτήσεων.
- iii. **Η κατάταξη χρησιμοποιεί άλλα κριτήρια, που δεν εναρμονίζονται με το Παράρτημα III (Παράρτηματος I ν. 4014/2011).** Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η πρόβλεψη ότι οι «εγκαταστάσεις επεξεργασίας μη επικίνδυνων αποβλήτων εντός βιομηχανικών εγκαταστάσεων δεν κατηγοριοποιούνται χωριστά» (ιδιαίτερα προβληματική όταν η εγκατάσταση είναι κατηγορίας Β),¹⁴ καθώς και η ένταξη των συνοδών έργων της «ηλεκτροπαραγωγής από αιολική ενέργεια» στην κατηγορία του κυρίως έργου.¹⁵ Αντίστοιχο προβληματισμό δημιουργεί και η εφαρμογή «συνδυαστικών» κριτηρίων σε ορισμένα υδραυλικά έργα (π.χ., α/α 1-3, Ομάδα 2^η). Οι προβλέψεις αυτές δεν πρέπει να οδηγήσουν σε υποβιβασμό της κατηγορίας ενός έργου: στην αντίθετη περίπτωση, θα υπονόμειαν την συνολική εκτίμηση των επιπτώσεων του έργου ή της στο περιβάλλον, και δεν θα ήταν σύμφωνες με τον εξουσιοδοτικό νόμο,¹⁶ μολονότι η εκπόνηση ενιαίας Μ.Π.Ε. τόσο για το κύριο, όσο και για τα συνοδά-βοηθητικά έργα πρέπει να ενθαρρυνθεί.

¹² Παράρτημα III (2) ε) και στ) Οδηγίας 85/337.

¹³ Αυτό φαίνεται από την αντιπαραβολή του Πίνακα 3 («υποκριτήρια κατάταξης») ή 4 με τον Πίνακα 2 (ή το Παράρτημα III της Οδηγίας 85/337).

¹⁴ Α/α 7, Ομάδα 4^η.

¹⁵ Α/α 1-6, Ομάδα 10^η.

¹⁶ Σύμφωνα με το 1§5 Ν. 4014/2011 (Α' 209), «[έ]ργο ή δραστηριότητα που περιλαμβάνει επί μέρους έργα ή δραστηριότητες, κατατάσσεται στην υποκατηγορία του επί μέρους έργου ή δραστηριότητας με τις σημαντικότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον και συνεπώς στην υψηλότερη υποκατηγορία».

Για την άμβλυνση του προβλήματος, *προτείνεται η επέκταση του συστήματος μοριοδότησης σε όλα τα έργα που ανήκουν συγχρόνως στην κατηγορία Β της προτεινόμενης κατάταξης, και στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 85/337.*

5. *Η κατάταξη πρέπει να εναρμονίζεται με το Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2010/75 («Ολοκληρωμένο Σύστημα Πρόληψης και Ελέγχου της Ρύπανσης»).* Από την συγκριτική ανάγνωση της Οδηγίας 2010/75 (προηγούμενος, 96/61 και 2008/1) και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, προκύπτει ότι όσα έργα εντάσσονται στο Παράρτημα ΧΙΙΙ του σχεδίου Κ.Υ.Α., θα πρέπει να είναι κατηγορίας Α1 ή Α2. Αυτό συμβαίνει διότι η σχετική Οδηγία προβλέπει ότι η «*αίτηση αδειάς*» για εγκατάσταση του Παραρτήματος ΧΙΙΙ πρέπει να περιλαμβάνει «*περιγραφή των ακόλουθων: α) της εγκατάστασης και των δραστηριοτήτων της· β) των πρώτων και βοηθητικών υλών, των λοιπών ουσιών και της ενέργειας που χρησιμοποιούνται ή παράγονται από την εγκατάσταση· γ) των πηγών εκπομπών ...· δ) των συνθηκών του ...· ...στ) της φύσης και των ποσοτήτων των προβλεπόμενων εκπομπών ...και προσδιορισμό των σημαντικών επιπτώσεων των εκπομπών στο περιβάλλον· ζ) της προτεινόμενης τεχνολογίας και των άλλων τεχνικών που αποσκοπούν στην πρόληψη των εκπομπών που προέρχονται από την εγκατάσταση ή, εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, στη μείωσή τους η) των μέτρων, πρόληψης προετοιμασίας για εκ νέου χρήση, ανακύκλωσης και ανάκτησης των αποβλήτων που παράγει η εγκατάσταση ...· ι) των προβλεπόμενων μέτρων παρακολούθησης των εκπομπών στο περιβάλλον· ια) σε γενικές γραμμές των κύριων εναλλακτικών επιλογών όσον αφορά την τεχνολογία, τις τεχνικές και τα μέτρα που προτείνονται, οι οποίες έχουν μελετηθεί από τον αιτούντα*». ¹⁷ Μόνο η ενσωμάτωση στην διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης ικανοποιεί τις απαιτήσεις αυτές (μαζί, μεταξύ άλλων, την δυνατότητα συμμετοχής του κοινού), ¹⁸ και αυτή ήταν η επιλογή του εθνικού νομοθέτη μέχρι σήμερα. ¹⁹ Άλλωστε, η υποχρέωση αυτή απορρέει έμμεσα από την ίδια την Οδηγία, καθώς η τελευταία επιτάσσει να ληφθούν «*τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν τον πλήρη συντονισμό των διαδικασιών και των όρων αδειοδότησης, όταν σε αυτές μετέχουν πλείονες αρμόδιες αρχές ή περισσότεροι του ενός φορείς εκμετάλλευσης ή χορηγούνται περισσότερες της μιας άδειες, ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική ολοκληρωμένη προσέγγιση εκ μέρους όλων των αρχών των αρμοδίων για τη διαδικασία αυτή*». ²⁰ Επισημαίνεται επίσης ότι η ορισμένες κατηγορίες έχουν αλλάξει σε σχέση με προηγούμενες εκδοχές της Οδηγίας. ²¹ Από την άποψη

¹⁷ 12§1 Οδηγίας 2010/75.

¹⁸ Αυτή προβλέπεται από το 24§1 Οδηγίας 2010/75, σε συνδυασμό με το Παράρτημα ΙV.

¹⁹ Η Οδηγία 2008/1 (σήμερα, 2010/75, και προηγούμενος, 96/61) ενσωματώθηκε με τον Πίνακα ΙΙ της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 15393/2332/2002 (Β' 1022), και το 12§3 Κοινής Υπουργικής Απόφασης 11014/703/Φ.104/2003 (Β' 332). Επίσης, Εγκύκλιος οικ. 117266/2003 (Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε.). Σύμφωνα με το 12§2 Οδηγίας 2010/75, «*στις περιπτώσεις που πληροφορίες παρεχόμενες σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ ή έκθεση ασφαλείας συντασσόμενη κατ' εφαρμογή της οδηγίας 96/82/ΕΚ ή άλλες πληροφορίες διαθέσιμες βάσει άλλων νομοθετημάτων, ανταποκρίνονται σε κάποιες από τις απαιτήσεις της παραγράφου 1, οι πληροφορίες αυτές μπορούν να περιλαμβάνονται ή να επισυνάπτονται στην αίτηση...*».

²⁰ 5§2 Οδηγίας 2010/75.

²¹ Πρβλ. το έγγραφο European Commission, *Transposition checklist for Directive 2010/75/EU on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) (recast)*, της 22.2.2011, διαθέσιμο στο διαδίκτυο [<http://ec.europa.eu/environment/air/pollutants/stationary/ied/pdf/transposition%20checklist.pdf>].

αυτή, η μερική εξαίρεση ορισμένων έργων του Παραρτήματος XIII από τις κατηγορίες A1 (ή A2), και η ένταξή τους στην Β, δεν είναι ορθή: παραδείγματα είναι η «*παραγωγή*

φαρμακευτικών παρασκευασμάτων $\leq 30t/ημέρα$ » (α/α 102 – πρβλ. Παράρτημα XIII (4.5)

«*παραγωγή φαρμακευτικών προϊόντων, συμπεριλαμβανόμενων των ενδιάμεσων*»), η «*παραγωγή εσβεσμένου ασβέστη*» [α/α 129 – πρβλ. Παράρτημα XIII (3.1)(β), το οποίο αναφέρεται σε «*παραγωγή ασβέστη ...σε καμίνους*», με ποσοτικό κριτήριο], η «*αποθήκευση μη επικίνδυνων υγρών αποβλήτων – εργασίες D15, R13*» (α/α 211 – πρβλ. μερική αντίθεση στο Παράρτημα XIII(6.2) «*ανεξάρτητη επεξεργασία λυμάτων που δεν καλύπτονται από την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ*» και προέρχονται από εγκατάσταση του Κεφαλαίου II της Οδηγίας – δηλ., IPPC).

6. **Λείπει η αιτιολογία.** Σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία και νομολογία, «*το άρθρο 4 της οδηγίας 85/337 έχει την έννοια ότι δεν απαιτεί η απόφαση περί μη υποβολής σε ΕΕΠ σχεδίου, υπαγόμενου στο παράρτημα II της εν λόγω οδηγίας, να περιλαμβάνει τους λόγους για τους οποίους η αρμόδια αρχή αποφάσισε ότι δεν ήταν απαραίτητη η εν λόγω εκτίμηση. Ωστόσο, στην περίπτωση που το ζητήσει ο ενδιαφερόμενος, η αρμόδια διοικητική αρχή έχει υποχρέωση να του γνωστοποιήσει τους λόγους για τους οποίους ελήφθη αυτή η απόφαση*».²² Σε πολλά σημεία, η προτεινόμενη κατάταξη εξαιρεί έργα από την περιβαλλοντική αδειοδότηση, είτε με τον υποβιβασμό τους στην κατηγορία Β, είτε με την παράλειψή τους από την κατάταξη: οι εξαιρέσεις αυτές είναι ευδιάκριτες, ειδικά όταν η προτεινόμενη κατάταξη συγκριθεί με την ισχύουσα. Οι τροποποιήσεις εκφράζουν την συσσωρευμένη πείρα των αδειοδοτικών αρχών, αλλά θα ήταν πολύ καλύτερο να συνοδεύονται από ρητή αιτιολογία (σε μορφή έκθεσης ή μελέτης), έτσι ώστε να προκύπτουν οι λόγοι για τους οποίους δεν απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση για ορισμένες κατηγορίες.

7. Παρατηρήσεις και προτάσεις για ειδικότερα έργα.

- i. **Ηλεκτροπαραγωγή από αιολική ενέργεια (α/α 1, ομάδα 10^η).** Τα όρια δεν είναι προβληματικά. Το νομικό πλαίσιο, προσώρας, δεν επιτρέπει την επαρκή εξέταση των σωρευτικών επιπτώσεων, αλλά αυτό δεν μπορεί να διορθωθεί με την προτεινόμενη Κοινή Υπουργική Απόφαση. Προτείνουμε να ισχύσουν τα όρια που προτείνονται διότι το κλίμα στις τοπικές κοινωνίες είναι αρκετά τεταμένο, και οποιαδήποτε απλοποίηση διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης μπορεί να οξύνει τις αντιδράσεις και τα προβλήματα. Εξάλλου, από τη στιγμή που τα αιολικά ωφελούν το περιβάλλον, δεν θα είναι δυσχερής η ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, ακόμα και στην κατηγορία Α1.

²² C-75/08 Mellor, σκέψη 61^η.

- ii. **Φωτοβολταϊκοί σταθμοί (α/α 2, ομάδα 10^η).** Σύμφωνα με τη νομοθεσία, «εξαιρούνται από την υποχρέωση έκδοσης απόφασης Ε.Π.Ο., οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε., που εγκαθίστανται σε γήπεδα, εφόσον η εγκατεστημένη ηλεκτρική ισχύς τους δεν υπερβαίνει ...20 kW για αιολικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής... Κατ' εξαίρεση, υπόκεινται σε διαδικασία Ε.Π.Ο. σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. με εγκατεστημένη ισχύ μικρότερη ή ίση προς τα ανωτέρω όρια εφόσον: α) εγκαθίστανται σε γήπεδα που βρίσκονται σε οριοθετημένες περιοχές του δικτύου Natura 2000 ή σε παράκτιες ζώνες που απέχουν λιγότερο από εκατό (100) μέτρα από την οριογραμμή του αιγιαλού εκτός βραχονησίδων, ή β) γειτνιάζουν, σε απόσταση μικρότερη των εκατόν πενήντα (150) μέτρων, με σταθμό Α.Π.Ε. της ίδιας τεχνολογίας που είναι εγκατεστημένος σε άλλο γήπεδο και έχει εκδοθεί γι' αυτόν άδεια παραγωγής ή απόφαση Ε.Π.Ο. ή προσφορά σύνδεσης, η δε συνολική ισχύς των σταθμών υπερβαίνει τα παραπάνω καθοριζόμενα όρια...».²³ Ειδικά για την περίπτωση των φ/β σταθμών ισχύος κάτω των 0,5 MW σε περιοχές Natura, προτείνεται η ένταξή τους στην κατηγορία Α2, καθώς καταλαμβάνουν μεγάλη έκταση και ενδέχεται να αλλάξουν ριζικά τις χρήσεις γης.
- iii. **Εγκαταστάσεις παραγωγής βιοαερίου προς παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας [α/α 6 β), ομάδα 10^η].** Το όριο που προτείνεται για την ένταξη στην υποκατηγορία Α1 είναι ιδιαίτερα χαμηλό.²⁴
- iv. **Αποξηραντικά έργα (α/α 10, ομάδα 2^η).** Είναι αμφίβολης νομιμότητας σε «εκτάσεις που έχουν χαρακτηριστεί ως υγροτοπικές, από εγκεκριμένη Ε.Π.Μ. ή κανονιστικές διατάξεις προστασίας της περιοχής τους», διότι συνεπάγονται την καταστροφή τους. Σε κάθε περίπτωση, ισοδυναμούν με οριστική αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος, και θα πρέπει να ενταχθούν σε ανώτερη κατηγορία (σήμερα, το «σύνολο» ανήκει στην Α1 – α/α 11, ομάδα 2^η στην ισχύουσα κατάταξη).
- v. **Έργα τεχνητού εμπλουτισμού υπόγειων υδάτων, και επεξεργασίας αστικών λυμάτων με διάθεση στο έδαφος, και άμεσο/έμμεσο εμπλουτισμό υπόγειου υδροφορέα (α/α 11, ομάδα 2^η, και α/α 23, ομάδα 4^η).** Ένας μεγάλο τμήμα των έργων αυτών έχει υποβιβαστεί, ή έχει υπαχθεί στην κατηγορία Β.²⁵ Ωστόσο, η εκτίμηση των επιπτώσεων των έργων αυτών είναι ιδιαίτερα δυσχερής, ιδίως αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η αξιολόγηση της χημικής κατάστασης,²⁶ και τα προγράμματα ειδικών μέτρων για την πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης των υπόγειων υδάτων²⁷ δεν έχουν

²³ 8§13 Ν. 3468/2006, όπως αντικαταστάθηκε από το 3§2 Ν. 3851/2010 (Α' 85).

²⁴ Κατατάσσονται σύμφωνα με το Παράρτημα IV (α/α 17, ομάδα 4^η).

²⁵ Από την σημερινή κατάταξη, πρβλ. α/α 10, ομάδας 2^{ης}, και α/α 12, ομάδας 4^{ης} Παραρτήματος Ι Κοινής Υπουργικής Απόφασης 15393/2332/2002 (Β' 1022).

²⁶ Η αξιολόγηση αυτή προβλέπεται από το 4, σε συνδυασμό με το Παράρτημα ΙΙΙ της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 39626/2208/Ε130/2009 (Β' 2075).

²⁷ 14 Π.Δ. 51/2007 (Α' 54).

ολοκληρωθεί. Παρόμοια έργα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την σχετική νομοθεσία, η οποία απαιτεί έγκριση περιβαλλοντικών όρων, προκαταρκτική έρευνα και άδεια.²⁸ Προτείνεται η ένταξή τους στις υψηλότερες κατηγορίες, και κυρίως στην Α1, τόσο για να εξασφαλιστεί η ποιότητα της διαδικασίας, όσο και για να εναρμονιστούν οι αδειοδοτήσεις με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας περί υδάτων.

- vi. **Αναχώματα πέριξ λιμνών και υγράτοπων (α/α 17, ομάδα 2^η).** Από την συστηματική τους κατάταξη, φαίνεται ότι πρόκειται για αντιπλημμυρικά έργα (πρβλ. α/α 8.6, ομάδα 2^η «νέα έργα αναχωμάτων» στην υφιστάμενη κατάταξη, όλα κατηγορίας Α2). Παρόμοια έργα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την νομοθεσία για την διαχείριση των πλημμυρικών κινδύνων, η οποία προβλέπει ότι «[γ]ια τα έργα, παρεμβάσεις ή δραστηριότητες των οποίων η πραγματοποίηση ή λειτουργία παρουσιάζει δυνητικό κίνδυνο πλημμύρας, οι προβλεπόμενες στις κείμενες διατάξεις αποφάσεις έγκρισης περιβαλλοντικών όρων ...πρέπει να είναι συμβατές με τα Σχέδια διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας», τα οποία, με την σειρά τους, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη «την έκταση και τις οδούς αποστράγγισης της πλημμύρας, τις ζώνες με δυνατότητα συγκράτησης των πλημμυρών (όπως φυσικά πλημμυρικά πεδία), τους περιβαλλοντικούς στόχους του άρθρου 4 του Π.Δ. 51/2007, τη διαχείριση του εδάφους και των υδάτων, ...τις ανάγκες προστασίας και διατήρησης της φύσης και ειδικά των προστατευόμενων περιοχών ...».²⁹ Από τα παραπάνω, προκύπτει ότι η προσεκτική εξέταση των επιπτώσεων στα υδρολογικά συστήματα και τους οικότοπους της περιοχής, καθώς και η εξέταση εναλλακτικών λύσεων είναι απαραίτητες, και ο στόχος αυτός δεν εξυπηρετείται με την ένταξη στην κατηγορία Β.
- vii. **Φράγματα και αναβαθμοί – έργα ταμίευσης υδάτων-απολήψεις νερού (α/α 1-4, ομάδας 2^{ης}).** Φυσικά, πρόκειται για έργα που διακρίνονται για τον σύνθετο χαρακτήρα, και την μεγάλη γεωγραφική εξάπλωση των επιπτώσεών τους. Η προτεινόμενη κατάταξη υιοθετεί, ως βασικά κριτήρια, το ύψος του φράγματος, και την χωρητικότητα, ενώ η ισχύουσα προσθέτει (κατά περίπτωση) την υδρολογική λεκάνη, τους κατοίκους και την έκταση που επηρεάζεται. Ωστόσο, η νομοθεσία για τα ύδατα περιλαμβάνει έναν μακρύ κατάλογο παραγόντων, που αξιολογούνται στα πλαίσια των προγραμμάτων παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων.³⁰ Ανάμεσα σε αυτά, η στάθμη και ο ρυθμός ροής είναι εξίσου σημαντικά.
- viii. **Η εκπόνηση Σ.Π.Ε. ως κριτήριο.** Σε αρκετά έργα της 8^{ης} ομάδας, χρησιμοποιείται η ύπαρξη ή μη Σ.Π.Ε. ως κριτήριο κατάταξης (π.χ., α/α 1, «ιχθυογεννητικοί σταθμοί»· επίσης, α/α 2, 4-5, αλλά σε συνδυασμό με άλλα κριτήρια). Σύμφωνα με την σχετική

²⁸ 4-5 Κοινής Υπουργικής Απόφασης 26857/553/1988 (Β' 196), η οποία μεταβατικά διατηρείται σε ισχύ μέχρι την 22.12.2013 [7 Κοινής Υπουργικής Απόφασης 39626/2208/Ε130/2009 (Β' 2075)]· 12§4 στ) και ι) Π.Δ. 51/2007 (Α' 54)· 11§3 στ) και ι) Οδηγίας 2000/60.

²⁹ 6§7 Κοινής Υπουργικής Απόφασης Η.Π. 31822/1542/Ε103/2010 (Β' 1108).

³⁰ 11 και Παράρτημα ΙΙΙ Π.Δ. 51/2007 (Α' 54)· 8 και Παράρτημα V Οδηγίας 2000/60.

νομοθεσία, «όταν τα σχέδια και προγράμματα αποτελούν μέρος ενός ιεραρχημένου συνόλου, τα κράτη μέλη, προκειμένου να αποφύγουν την επανάληψη της εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι η εκτίμηση θα γίνει, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, σε διάφορα επίπεδα του ιεραρχημένου συνόλου»: ταυτόχρονα, η «εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία διεξάγεται βάσει της παρούσας οδηγίας, δεν θίγει οποιεσδήποτε απαιτήσεις της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ».³¹ Πράγματι, η εκπόνηση Σ.Π.Ε. διευκολύνει και συμπληρώνει, με απόλυτα θεμιτό τρόπο, αλλά δεν υποκαθιστά, την εκπόνηση Μ.Π.Ε., αφού η κλίμακα και το περιεχόμενο είναι διαφορετικό.³² Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, με το σημερινό καθεστώς, η Π.Ο.Α.Υ. δεν μπορεί να θεσμοθετηθεί χωρίς Σ.Π.Ε..³³

- ix. **Αποθήκευση μη επικίνδυνων υγρών αποβλήτων σε δεξαμενές - εργασίες R13, D13 (α/α 25, ομάδα 4^η).** Πρόκειται για εναποθήκευση ή συγκέντρωση αποβλήτων (προφανώς, βιομηχανικών ή αστικών λυμάτων) εν αναμονή μίας από τις εργασίες διάθεσης ή αξιοποίησης. Λογικά, θα πρόκειται για συνοδά έργα, που θα συμπαρασύρονται από το κύριο: εφόσον αυτό δεν συμβαίνει, θα πρέπει να αδειοδοτηθούν περιβαλλοντικά, με την ενταξή τους στις κατηγορίες A1 ή A2, καθώς ενδέχεται να έχουν σοβαρές επιπτώσεις, με την έννοια της νομοθεσίας.³⁴ Η εξαίρεση για πολύ μικρά συστήματα οικιών ή συγκροτημάτων οικιών μπορεί να υπαχθεί σε Π.Π.Δ., για μέγιστη προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, που είναι απαραίτητη σε περιοχές που στερούνται αποχευτικών δικτύων.
- x. **Εναλλακτικές λύσεις.** Ορισμένα έργα, αν και μικρής κλίμακας, χωροθετούνται σε ευαίσθητα οικοσυστήματα: για τον λόγο αυτό, είναι απαραίτητη και η εξέταση εναλλακτικών λύσεων, εκτός από την εκτέλεσή τους με πρότυπο τρόπο. Με την υποβάθμισή τους στην κατηγορία Β, και εφόσον δεν εκπονεείται ειδική οικολογική αξιολόγηση για αυτά, δεν υπάρχει πια η δυνατότητα αυτή. Στην κατηγορία αυτή, ανήκουν οι «δασικοί δρόμοι» (α/α 11, Ομάδα 1^η), και ορισμένα λιμενικά έργα [π.χ., «έργα ανάπλασης ακτής συνολικού μήκους <200m» (α/α 12, Ομάδα 3^η), «παράκτιες εγκαταστάσεις διαχείμανσης σκαφών» (α/α 9, Ομάδα 3^η)]. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι απαραίτητο να ενταχθούν σε μεγαλύτερη κατηγορία.

³¹ 4§3 και 11§1 Οδηγίας 2001/42.

³² Για μία ανασκόπηση ομοιοτήτων και διαφορών, βλ. European Commission, *Final report on "The Relationship between the EIA and SEA Directives project"* [http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/final_report_0508.pdf].

³³ Η Π.Ο.Α.Υ. αποτελεί μορφή Περιοχής Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (Π.Ο.Α.Π.Δ.), και, ως τέτοια, εντάσσεται στο Παράρτημα Ι της Κοινής Υπουργικής Απόφασης ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017 «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42//ΕΚ σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001» (Β' 1225). Επίσης, 24§2 – 24§3 Ν. 1650/1986, όπως έχει τροποποιηθεί, για τελευταία φορά από το 30§7 Ν. 3889/2010 (Α' 182)· Υ.Α. Η.Π.17239/2002 (Β' 1175).

³⁴ 1§1, σε συνδυασμό με το Παράρτημα Ι Ν. 4014/2011 (Α' 203).

Κλείνοντας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά, τόσο εσάς όσο και τους συνεργάτες σας, για την ενημέρωση και την δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων που μας παραχωρήσατε. Ταυτόχρονα, παραμένουμε στην διάθεσή σας, για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή πρόσθετη πληροφορία ζητήσετε.

Με εκτίμηση,

*Γ. Χασιώτης LL.M., M.Sci.,
Συντονιστής νομικών δράσεων WWF-Ελλάς*